

KANT
AHLAK
SİYASET

Aysel DEMİR

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

KANT – AHLAK – SİYASET

Aysel DEMİR

Kapa Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

Mart 2020, Ankara

ISBN No: 978-605-7877-51-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Tarcan Matbaacılık Yayın. San.

Sertifika No: 25744

İvedik köy mah. İvedik cad. No: 417/ A

Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 384 34 35

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

<http://www.siyasalkitap.com>

info@siyasalkitap.com

İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nden
üzerimde emeği geçen değerli hocalarıma ithafen...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
------------	---

I. KİTAP

KANT'IN AHLAK FELSEFESİ VE ONUN OLANAKLILIĞI

I.BÖLÜM: KANT'IN AHLAK FELSEFESİNİN ARKA PLANI	19
I.1. Kant Öncesi Bazı Ahlak Görüşleri ve Kant	19
I.2. Kant'ın Ahlak Anlayışının Yapılanması	27
I.2.1. Ahlak Alanına Giden Yolda Salt Us'un Eleştirisi'nin Önemi	32
I.3. Kant'ın Ahlak Felsefesi ve Pratik Us	37
II. BÖLÜM: KANT'IN İNSAN GÖRÜŞÜ.....	41
II.1. Kant'ın İnsan Görüşünde İkili Yapı ve Bunun Açılımı.....	41
III. BÖLÜM: KANT'IN AHLAK FELSEFESİNDE KOŞULSUZ BUYRUĞUN OLUŞUMU VE TEMEL KAVRAMLAR	49
III.1. İyi İsteme	49
III.2. Maksim	51
III.3. Ödev.....	52
III.4. Buyruklar.....	56
III.4.1. Koşullu Buyruk	56
III.4.2. Koşulsuz Buyruk-Ahlak Yasası	59
III.4.2.1. Koşulsuz Buyruğun (Kategorik İmperatif) Formülasyonu	65
III.4.2.1.1. Evrensel Yasa	66
III.4.2.1.2. İnsana Saygı -Amaç Olarak İnsan	67
III.4.2.1.3. İstencin Özerkliği-Otonomi.....	68
III.4.2.1.4. Amaçlar Krallığı.....	69

III.4.3. Ahlak Yasasının Formel Biçimi	73
III.4.4. Koşulsuz Buyruk Nasıl Olanaklıdır?.....	74
III.5. Özgürlük.....	77
III.5.1. Geniş Anlamda Özgürlüğün Ele Alınışı	77
SONUÇ.....	87

II. KİTAP

KANT'IN SİYASET FELSEFESİ

I.BÖLÜM: TELEOLOJİDEN DEONTOLOJİYE.....	97
I.1 İyi ve Hak Kavramlarının Ahlak ve Siyaset Bağlamında Belirlenimi	97
I.2. Hak ve Adalet.....	100
II. BÖLÜM: HAK VE ADALET TEMELİNDE KANT'IN SİYASET FELSEFESİ	103
II.1. Hak ve Adalet Temelinde Kant'ın Siyaset Felsefesi.....	103
II.2. Hak Doktrini Kant'ın Pratik Felsefesinden Bağımsız mıdır?.....	106
II.3. Ahlak Temelinde İnsanın Amaç Olarak Alınmasıyla Oluşan Hak ve Adalet	109
II.4. Hak Doktrini'nde Hak ve Adaletin Belirlenimi ve Evrensel Haklar İlkesi.....	115
II.4.1. Özel Hak	122
II.4.2. Kamusal Hak.....	128
II.4.2.1. Kant'ın Toplum Sözleşmesi Düşüncesi	132
II.4.2.2. Üç Apriori İlke: Özgürlük, Eşitlik, Bağımsızlık	138
II.4.2.3. Özgürlük	139
II.4.2.4. Baskı	144
II.4.2.5. Eşitlik	146
II.4.2.6. Bağımsızlık	148
II.4.3. Dağıtıcı adalet	150
SONUÇ.....	153
KAYNAKÇA.....	155

Şekil Listesi

Şekil 2.1. İkili varlık anlayışının belirlenmesi.....	45
Şekil 3.1. İlkelerin biçimlendirilmesi	63
Şekil 3.2. Koşulsuz buyruğun formülasyonu	77
Şekil 3.3. İyi ve kötü kavramları bakımında özgürlük kategorisinin çizelgesi	86

ÖNSÖZ

Kant yüzyıllardır felsefe dünyasını düşünceleriyle etkileyen bir düşünür olmuştur. Kendi dilinde oluşturduğu kavramlarla sistematik felsefesinde; bilgi alanından ahlak alanına, ahlak alanından da siyaset alanına adım adım ilerlemiştir. Koşulsuz buyruğun olanaklılığını ahlak yasası temelinde içsel anlamda, siyaset temelinde ise dışsal anlamda belirler. Bizim de bu noktada amacımız Kant'ın yaptığı bu belirlemeleri ahlak ve siyaset felsefesi bağlamında değerlendirerek okuyucuya sunmaktır. Kant'ın eserlerinde kullandığı kendine özgü dili anlamak yeni okuyucular için başlangıçta oldukça zor olabilir. Ancak bu kitap, bu zorluğu en aza indirmeye yardımcı olma bağlamında sade bir dille yazılmıştır.

Kitabın oluşturulmasında İstanbul Üniversitesi'nde lisans eğitiminden başlayarak yapmış olduğum okumalar ile tutmuş olduğum ders notları, yüksek lisans dönemimden itibaren ortaya koymaya başladığım çalışmalar ve doktora döneminde yaptığım araştırmalar birbirleri ile bağlantılıdır. Bu anlamda kitabın birinci kısmı yüksek lisans tezimin geliştirilmiş halini kapsarken, ikinci kısmı doktora sürecinde yaptığım Kant'ın Siyaset Felsefesi araştırmalarını kapsamaktadır.

Kant okumalarım yıllardır süregelmektedir. Bu okumalarımında Kant'ın kendi kitapları yanında özellikle H. Heimsoeth ve Bedia Akarsu Hocamızın Kant üzerine kitapları benim için çalışmalarımında yol gösterici olmuştur. Buna bağlı olarak, Kant'ı anlama çabamda 2000 yılında mezun olduğum, kendisi

de bir ekol olan İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nün katkısını belirtmeden geçemeyeceğim. Kant ekolünün temsilcileri olan çok değerli hocalarımdan aldığım dersler, Kant üzerine çalışmalarım da daima özendirici bir güç olmuştur. Bana her anlamda kattıkları değerler için üzerimde emeği geçen bütün İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü hocalarıma teşekkür ederek saygılarımı iletiyorum ve naçizane bu kitabı onlara ithaf ediyorum.

Bu kitabın yazılmasında benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen Siyasal Yayınevinin kurucusu değerli insan; Ünal Sevindik'e ve bu kitabın yayına hazırlanmasında büyük emeği geçen Editörüm Ertan Akkaş'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bana her anlamda desteklerinden dolayı aileme teşekkürlerimi sunarım.

22.02.2020
Aysel DEMİR

KAYNAKÇA

A-KİTAPLAR

- Akarsu, B., **Ahlak Öğretileri**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1982.
- Akarsu, B., **1.Kant'ın Ahlak Felsefesi**, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1999
- Ang, Tüten, "İ.Ü. Ahlak Felsefesi dersi yayınlanmamış ders notları", Edebiyat Fakültesi(1998-99 Eğitim yılı).
- Arat, N., **Etik ve Estetik Değerler**, Telos Yay., İstanbul, 1996.
- Arendt, H., **Lectures on Kant's Political Philosophy**, R. Beiner (Ed. and with an Interpretive Essay), The University of Chicago Press, Chicago, 1992.
- Aydın, M., **Kant ve Çağdaş İngiliz Felsefesinde Tanrı Ahlak İlişkisi**, Umran Yayınevi, Ankara, 1981
- Başdemir, Y. H., **Liberalizm, Ahlaki Temeller**, Liberte Yayınları, N. 153, Ankara, 2009.
- Beck, G., **Fichte and Kant on Freedom, Rights and Law**, Lexington Books, Lexington, 2008.
- Benham, G., **Kant's Practical Philosophy-from Critique to Doctrine**, Palgrave Macmillian, New York, 2006.
- Bird, G., **A Companion to Kant**, Blackwell Publishing, Oxford, 2006.
- Cassier, E., **Kant'ın Yaşam ve Öğretisi**, çev.D. Özlem, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1996.
- Cevizci, A., **Metafizikçe Giriş**, Paradigma yay., İstanbul, 2001.
- Cevizci, A.; **Etik'e Giriş**, Paradigma yay., İstanbul, 2002.
- Charlier, C., **What Ought I To Do?**, Trans: J. M. Todd, Cornell Uni. Pres, London, 2000.
- Çörekçioğlu, H., **Kant Felsefesinin Politik Evreni**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2010.

- Deleuze, G., **Kant Üzerine Dört Ders**, çev. U. Baker, Öteki Yayınları, Ankara, 2000.
- Deleuze, G., **“Kant’ın Eleştirisi Felsefesi**, çev. H. Portakal, Cem Yayınları, İstanbul, 2002.
- Demir, A., Kant’ın Ahlak Felsefesinde Kategorik İmperatif’in Yeri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2005.
- Erdemli, A., “İ.Ü. Felsefe Tarihi Metodolojisi Dersi Yayınlanmamış ders notları”, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, (1999 Eğitim yılı)
- Goldman, L., **Kant Felsefesine Giriş**, çev. Afşar Timuçin, Metis Yayınevi, İstanbul, 1986.
- Gökberk, M., **Felsefe Tarihi**, Remzi Kitapevi, 1990.
- Gregor, M. J., **Immanuel Kant- The Doctrine of Virtue, Part II of The Metaphysic of Morals**, University of Pennsylvania pres, Philaderphia, 1971.
- Guyer, P., **Kant on Freedom, Law and Happiness**, Cambridge Uni. Press, Cambridge, 2000.
- Güriz, A., **Hukuk Felsefesi**, Ankara: Siyasal Kitapevi, 2017.
- Heimsoeth, H., **Felsefenin Temel Disiplinleri**, çev. N. Uygur, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978.
- Heimsoeth, H.; **I. Kant’ın Felsefesi**, çev. T. Mengüşoğlu, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1986
- Hutchings, K., **Kant, Critique and Politics**, By Routledge, 1996.
- Kant, I., **Evrensel Doğa Tarihi ve Gökler Kuramı**, çev. S. Selvi, Sarmal Yay., Ankara, 2002.
- Kant, I., **Fragmanlar**, çev. Oruç Aruoba, Altıkırkbeş Yayınları, İstanbul, 2000.
- Kant, I., **Philosophia Practica Universalis**, çev. O. Özügül, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1994
- Kant, I., **Seçilmiş Yazılar**, çev. N. Bozkurt, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1984.
- Kant, I., **Salt Usun Eleştirisi**, çev. A. Yardımlı, İdea Yayınevi, İstanbul, 1993.

- Kant, I., **Ebedi Barış Üzerine Felsefi Bir Deneme**, Çev:Y. Abadan, S. Meray, AÜ SBF Yayınları, Ankara, 1960.
- Kant, I., **Perpetual Peace and Other Essays on Politics, History and Morals**, Trans: T. Humphrey, Hackett Publishing, Cambridge, 1983.
- Kant, I., **Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi**, Çev:İ. Kuçuradi, Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara, 1995a.
- Kant, I., **Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafiziğe Prolegomena**, Çev: İ. Kuçuradi ve Y. Örnek, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara, 1995b.
- Kant, I., **Pratik Aklın Eleştirisi**, Çev: İ. Kuçuradi, Ü. Gökberk ve F. Akatlı, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.
- Kant, I., **The Philosophy of Law: An Exposition of the Fundamental Principles of the of Jurisprudence as the Science of Right**, Trans: W.Hastie, The Lawbook Exchange, New Jersey, 2002.
- Kant, I., **Political Writings**, H. Siegbert Reis (Ed.), Cambridge Uni. Press, Cambridge, 2003a.
- Kant, I., **Ethica Etik Üzerine Dersler**, Çev: O.Özügül, Pencere Yay., İstanbul, 2003b.
- Kroner, R., **Kant's Weltanschauung**, Trans. J. Smith, The University of Chicago Pres, U.S.A., 1970.
- Kuçuradi, İ., **Barışın Felsefesi**, TFK Yayınları, Ankara, 2006.
- Kuçuradi, İ., **Uludağ Konuşmaları**, T.F.K. Yayını, Ankara, 1988
- Kymlicka, W., **Çağdaş Siyaset Felsefesine Giriş**, Çev.: E. Kılıç, İstanbul Bilgi Üniversitesi yay., İstanbul, 2003.
- Mengüşoğlu, T., **Kant ve Scheler'de İnsan Problemi**, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1969.
- Nutku, U., **İnsan Felsefesi Çalışmaları**, Bulut Yayınları, İstanbul, 1998.
- Özlem, D., **Günümüzde Felsefe Disiplinleri**, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1999.

- Özlem, D., , **Etik**, Say Yayınları, İstanbul, 2010.
- Paton, H.J., **The Categorical Imperative**, Harper and Row, New York, 1967.
- Pieper, Annamarie, **Etığe Giriş**, çev. V. Atayman-G. Sezer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999
- Pitcher, D., **The Kantian Misinterpretation A Critical Assessment of Rawls's Invocation of Kant**, DavidsHonorsThesis.doc., 2009
- Pogge, T., **The Categorical Imperative**, His Unpressed Works.
- Ripstein, A., **Force and Freedom: Kant's Legal and Political Philosophy**, Harward College Press, 2009.
- Sandel, J. M., **Liberalism and the Limits of Justice**, Cambridge University Press, Cambridge, 1995.
- Stone, J., **Human Law and Human Justice**, Stanford Uni.Press, California, 1965.
- Scruton, R., **Kant**, çev. C. Atilla, Altın kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2003.
- Timuçin, A.; **Düşünce Tarihi**, İnsancıl Yayınları, İstanbul, 1997.
- Timuçin, A., **Aristoteles Felsefesi**, Kavram yayınlan, İstanbul, 1976.
- Thompson, G., **On Kant**, Thomson Wadsworth, US, 2003.
- Thompson, J., **Justice and World Order**, Routledge, London and New York, 1992.
- Timmons, M., **Essays on Kant's Moral Philosophy**, Cambridge University Press, NY, 2000.
- Timmons, M., **Kant's Metaphysics of Morals: Interpretative Essays**, Oxford Uni. Press, Oxford, 2002.
- Walker, S. C. R., **Kant the Arguments of the Philosophers**, Routledge, LondoN, 2002.
- Williams, H.,J. "Liberty, Equality, and Independence: Core Concepts in Kant's Political Philosophy", G.Bird (Ed.) içinde, s.364-396, 2006.

Williams, C.T., **The Concept of the Categorical Imperative**, Clarendon Press, Oxford, 1968
Wood, W.A., **Kant**, Blackwell Publishing, Oxford, 2005.

B- MAKALELER

- Banham, G., "on Kant's Doctrine of Right", **British Journal for the History of Philosophy**, Vol.19, N.3, pp.549-560, 2011.
- Guyer, P., "Kant'ın Ödevler Sistemi", Çev:A. Kaftan, **Cogito**, S. 41-42, s. 277-339, 2005a .
- Heistermann, W., "Kant'ın Felsefesinde İnsanın Yeri", **Felsefe Arkivi**, sayı 16, İ.Ü. Basımevi, İstanbul.
- Hodgson, P.L., "Kant on the Right to Freedom: A Defense", **Ethics**, 120, pp.791-819, 2010 .
- Kant, I., "On the Proverb: That May Be True in Theory, But Is of No Practical Use (1793)", T.Humphrey (Tras.) içinde, s. 61-92, 1983.**
- Quain, T., "Kant and Distributive Justice" <http://www.tonyquain.com/phil/200510KJ.php>
- Schossberger, C., "Raising A Question – Coercion and Tolerance in Kant's Politics", **ethic@Florianópolis**, Vol. 5, N. 2, p. 165-171, 2006.
- Tampio, N., "Rawls and the Kantian Ethos", **Polity**, Vol.39, N.1, pp.79-102, 2007.
- Timmons, M., "Kant's Metaphysics of Morals", Oxford University Press, Oxford, 2002.
- Thomson, G., "On Kant" s. 72, Thomson/Wadsworth, Australia, 2003.
- Walker, R.: **Kant. The Arguments of the Philosophers**, Routledge, London, 1978.
- Wood, W.A., "The Final Form of Kant's Practical Philosophy", **The Southern Journal of Philosophy**, 36 Supplement, 1997.